

Het land van de Katharen

We zijn in het land van de Katharen. De grote borden langs de weg met deze tekst in het Frans kunnen niemand ontgaan die door de Languedoc reist. De landstreek in Zuid-Oost Frankrijk, het gebied tussen Toulouse, de Pyreneeën en de Middellandse Zee kust is onmiskenbaar door de Katharen beïnvloed. Maar wie waren het?

Door Cor van Santen

VOORAL DE talrijke Katharenkastelen, nu vaak niet meer dan ruïnes, spreken tot de verbeelding. Een aantal van deze kastelen zoals de *Queyrus* en de *Pyreperouse* (westelijk van Tuchan aan de D14) is een bezoek nog altijd waard en biedt fantastische uitzichten.

Maar eerst iets over de Katharen. De Katharen verzetten zich in de 12e en 13e eeuw tegen de macht van de Rooms-Katholieke kerk. Je zou kunnen zeggen dat het voorlopers van de Reformatie waren die in Noord-Eu-

ropa pas goed begon in de 16de eeuw met Maarten Luther en zijn aanhang die als ketters (er is een gelijkzinnig tussen de woorden ketter en kathaar, ooudgrieks voor rein) werden betiteld.

De decadente leefstijl van de rooms-katholieke bisschoppen en de vertegenwoordigers van Rome in het algemeen waren de Katharen een doorn in het oog. Zij bepleitten een leven van eenvoud en soberheid en weigerden het gezag van de Paus te erkennen. Toen de afgezant van de bisschop van Rome in 1208 door Katharen werd vermoord was de boot aan. De kruistocht tegen de Katharen (ook wel Albigenzen genoemd) begon en nu een strijd van tientallen jaren eindigde de meeste Katharen op de brandstapel. Dat de Paus de strijd won kwam overigens mede dankzij de hulp van Franse vorsten die maar wat graag het opstandige volkje in het zuid-oosten wilden inlijven waarvoor Frankrijk de vorm kreeg zoals wij het land nu kennen.

Maar eerst iets over de Katharen. De Katharen verzetten zich in de 12e en 13e eeuw tegen de macht van de Rooms-Katholieke kerk. Je zou kunnen zeggen dat het voorlopers van de Reformatie waren die in Noord-Eu-

ER IS overigens niet alleen veel bloed gevoeld. In de bodem zouden nog schatten liggen waar zelfs nu nog naar wordt gezocht. Dat gebeurt vooral bij het plaatsje Rennes-le-Châ-

teau (ten zuiden van Carcassonne aan de D14).

Wat er precies ligt weet niemand maar de theorieën floreren nog altijd. Ze werden nieuw leven ingeblazen door het verhaal van priester *Berenger Saunière* die eind 19e eeuw plotseling een uitbundig leven ging leiden, zijn kerk een dure opknappingsbeurt gaf, een villa naar liet zetten en marmeren beelden aanschafte.

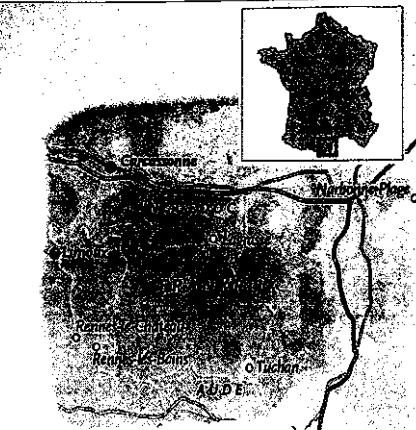
Zijn baas, de bisschop van Carcassonne viel het ook op en hij verzocht om opheldering want koninklijk bevel was hem niet. Toen de priester weigerde zijn rijkdom toe te lichten volgde een slepende ontzagsprocedure. Saunière werd in 1917 door een beroerte getroffen en overleed. Zijn huishoudster Marie wist meer maar weigerde over de schat te praten, stierf in 1951 en nam de geheimen mee in haar graf. Dat maakte geen eind aan de speculaties over het mysterie van Rennes. Schrijver De Sède borduurde in de jaren 60 voort op het thema met zijn boekje: *Le trésor maudit* (de vervloekte schat). Er wer-

den zelfs films over gemaakt onder titels als *De verloren schat van Jeruzalem*. Sommige historici bodden het erop dat de West-Goten die deze streek in de vijfde eeuw bewoonden, schatten hadden achtergelaten, nadat ze Rome in 410 hadden geplunderd. En in Rome lagen weer de schatten van het verwoeste Jeruzalem. Daarom duiken ook de legenden over de Graal hier weer op, de verhalen over de lotgevallen van de bekeer van Christus die hij gebruikte bij *Het Laatste Avondmaal*.

Anderen menen echter dat de Katharen honderden jaren later hun kostbaarheden hadden verstopt toen ze in hun voortbestaan werden bedreigd door de kruistocht van de Paus tegen hen. Wat er ook van de rijkdommen waar is, de verhalen zijn spannend genoeg om avonturiers ook vandaag de dag nog naar deze plek te lokken. Voor de toerist zonder spade of wicelroede is een bezoek aan de kastelen nog altijd de moeite waard. Hoogtepunt is een bezoek aan Carcassonne. De oude, dubbel-

ommurde vestingstad ligt er dan ook schitterend bij. Dat Carcassonne de tand des tijds zo goed heeft doorstaan heeft volgens de legende een bijzondere reden. Tijdens de kruistocht tegen de Katharen was de stad al maanden belegerd. Voedsel was er bijna niet meer dus overgave was nabij. De stadsbestuurders kwamen echter met een prachtig staalje bluffpoker. Ze lieten hun soldaten het laatste weigermestekken over de muren gooien naar de belegeraars met de woorden: *Jullie zullen wel honger hebben. Die geste was de eveneens uitgeputte vijand te veel. Als ze daar binnen nog zoveel te eten hebben kunnen we het beleg wel staken, concludeerden zij. Aldus geschiedde en Carcassonne ontsnapte aan plundering en vernietiging. Talloze andere Katharenkastelen ondergingen dat lot wel. Toch zijn er schitterende tochten te maken waarbij de vaak hooggelegen kastelen prachtige uitzichtpunten zijn voor de wijde omgeving.*

WIE AL HET geklauter moe is kan, nee moet beslissen ook een tochtje maken door de *Gorges de Galamus* (Volg na Rennes-les-Bains de D14 tot

Cubières). Halverwege de uitgesletten rotsen is een weg aangelegd waarbij de waterstroom beneden is te bewonderen terwijl je vaak onder een luifel van rotsen doortrekt. Wie brutaal is zet de auto af en toe stil op de smalle weg en schiet snel een foto. Aan het eind is er een parking waar je ook een mooi overzicht krijgt. Voor dorstige kelen is er wijn in overvloed. De reputatie van de Cor-

bières was lange tijd niet geweldig. Maar de laatste tien jaar is het bijgekeerd en streven velen naar kwaliteitsverhoging. Wijnboer Jean-Pierre Mazard uit Talairan (onder Lagrasse, aan de D613) is een van de voortrekkers en groot kenner van de regio. „In de Languedoc wonen meer wilde zwijnen dan mensen”, zo merkt hij graag op. De wijn van Mazard is ook door Parijs ontdekt en wordt op de Franse ambassades geschenken. Niet slecht voor een wijnboer uit één van de armste gebieden van het land. De traditie van wijnbouw in de Languedoc gaat overigens al terug tot de Romeinen. En de Mazards zijn ook al 10 generaties met druivenstokken in de weer. Trots wijzend naar zijn nieuwe eikenhouten vaten waarin de wijn ligt te rijpen, laat Jean Pierre blijken echt wel te weten waar Abraham de mosterd vandaan haalt. Het proeven van zijn product smaakte in elk geval maar meer.

Tips: In Limoux is in Catha-Rama (Av. Fabre d'Églantine 47) een prachtige audio-Visuele presentatie te zien over de historie van de Katharen (30 minuten, volwassenen f 8,50, tot 10 jaar f 7,25).

*Over de Katharen is had wat literatuur te vinden, bijvoorbeeld het boek *Ketters van Theuin de Vries* of zoek op internet onder het woord *Graal*. Laurence Garbner schreef *De Erfopvolgers van de Graal* (Baarn 1997).*

*Informatie over de Languedoc (en Frankrijk): *Maison de la France*, Prinsengracht 670 1017 KX Amsterdam, tel 0900 11 22 33 2.*

Het beklimmen van een Katharenburcht loont de moeite, zoals kasteel de Queyrus.

Vergissheden in de Languedoc. De streek grostiert in wijngaarden, eeuwenoude, vaak nog arme dorpen en bergen. Foto's Cor van Santen